

Anonimizált változat

Fordítás

C-321/24 – 1

C-321/24. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2024. április 30.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunal Judiciaire de Paris (Franciaország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. április 4.

Felperes:

BC

Alperes:

S. C. P. Attal et Associés

TRIBUNAL JUDICIAIRE DE PARIS (párizsi elsőfokú bíróság, Franciaország)

Költségek ellenőrzése

[omissis]

A DÍJAK MEGÁLLAPÍTÁSA TÁRGYÁBAN ELJÁRÓ BÍRÓ

2024. április 4-én hozott,

AZ ÜGY ÉRDEMÉBEN TÖRTÉNŐ HATÁROZATHOZATALT
MEGELŐZŐ VÉGZÉSE

FELPERES

BC

[omissis] 75005 PÁRIZS

HU

személyesen megjelent

ALPERES

S. C. P. ATTAL & ASSOCIES

[omissis] 75008 PÁRIZS

[omissis]

VÉGZÉS

I - A jogvita tárgyának rövid ismertetése

- 1 A francia állampolgárságú XY 2020. július 29-én hunyt el Belgiumban, ahol szokásos tartózkodási helyel rendelkezett.
- 2 Utána francia állampolgárságú és franciaországi adóilletőségű, Franciaországban lakóhellyel rendelkező leánytestvére, BC örököl.
- 3 XY hagyatéka Belgiumban és Franciaországban található ingó és ingatlan vagyontárgyakból áll.
- 4 A hagyatéki [eljárást] J.-P. Marchant, a belgiumi Uccle-ben működő közjegyző indította meg 2020. október 12-én. Ugyanezen a napon elkészítette a hagyatéki leltárt.
- 5 Az SCP ATTAL & Associés párizsi (Franciaország) közjegyzőhöz fordult a franciaországi öröklési nyilatkozat kiállítása érdekében.
- 6 BC 2021. március 2-án a francia közjegyző díja tekintetében 15 300 euró összegű előleget fizetett, amely a Franciaországban és Belgiumban található hagyatéki bejelentendő teljes bruttó értékére vonatkozó becslés, azaz 2 750 000 euró alapján került kiszámításra.
- 7 A francia öröklési nyilatkozatot 2021. március 18-án írták alá, és 2021. március 23-án benyújtották az illetékes nyilvántartási szolgálathoz.
- 8 J.-P. Marchant belga közjegyző 2021. április 24-én elkészítette a belgiumi öröklési nyilatkozatot, amely a Franciaországban és Belgiumban található valamennyi vagyontárgyra kiterjedt.
- 9 BC megfizette a belga közjegyző adók nélkül 16 621,30 euró összegű díját, amely a hagyatéki közjegyző által megállapított teljes bruttó értéke, azaz 2 838 422,41 euró alapján került kiszámításra.
- 10 A francia közjegyző a tribunal judiciaire de Paris (párizsi elsőfokú bíróság) hivatalvezetőjéhez fordult annak érdekében, hogy a költségek ellenőrzéséről szóló

igazolást szerezzen a Franciaországban bevallott teljes bruttó vagyon, azaz 2 716 652,41 euró alapján kiszámított díjából, valamint 14 177,60 euró összegű készkiadásokból álló díjazásának megállapítása céljából.

- 11 A tribunal judiciaire de Paris (párizsi elsőfokú bíróság) hivatalvezetője 2022. július 20-án kiállította a költségek ellenőrzéséről szóló igazolást, amely költségeket 14 052,61 euró összegben számszerűsítette, kizárólag a másolási készkiadásokat zárva ki, és a francia közjegyző által a hagyaték teljes bruttó értéke alapján kiszámított díjat figyelembe véve.
- 12 BC a tribunal judiciaire de Paris (párizsi elsőfokú bíróság) hivatalához 2022. június 24-én érkezett tértivevényes ajánlott levélben vitatta a költségek ellenőrzéséről szóló igazolást.
- 13 Több észrevételt kérő levelet követően a feleket megidézték a 2023. szeptember 28-i tárgyalásra.
- 14 Az ügyet visszautalták a 2023. december 7-i tárgyalásra, amelyen BC személyesen megjelent, az SCP ATTAL & Associés pedig jogi képviselőjével képviseltette magát.
- 15 1. BC a beadványaira hivatkozik, és kéri a költségek ellenőrzéséről szóló igazolás megsemmisítését, valamint új igazolás kiállítását oly módon, hogy a francia közjegyző díját alapként 660 331,87 euró figyelembevételével számítják ki, amely összeg a bruttó vagyon kizárólag Franciaországban található részének felel meg. Következésképpen kéri az előlegként megfizetett díj különbözetének visszatérítését.

15. 2. Két jogalapra hivatkozik:

a) a közjegyző díja számítási alapjának meg kell egyeznie az illeték számításának alapjával; márpedig az 1959. január 20-i francia–belga megállapodás alkalmazásában a franciaországi illetékalapot kizárólag a Franciaországban található vagyontárgyak értéke alkotja,

b) a francia közjegyző díjazása, amelyet a hagyaték teljes bruttó értéke alapján számítottak ki, az elhunyt belgiumi szokásos tartózkodási helye alapján az öröklés elbírálására területileg illetékes belga közjegyző – szintén a hagyaték teljes bruttó értéke alapján kiszámított – díjazásának figyelmen kívül hagyásával, a tőke Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 63. cikkében előírt szabad mozgása korlátozásának minősül, mivel csökkenti a hagyaték értékét.

15. 3. BC nem a francia közjegyző öröklési nyilatkozatért járó díjazásának elvét vitatja, hanem csak annak alapját és így az összegét. Egyébiránt kifizette a francia közjegyző által készített többi okiratot, így például a tulajdonjogra vonatkozó tanúsítványokat anélkül, hogy azokat vitatta volna.

16 1. Az SCP ATTAL & Associés a beadványaira hivatkozik, és kéri az igazolás helybehagyását, valamint kéri az adókkal együtt 124,99 euró kizárt összeg hozzáadását, vagyis összesen adókkal együtt 14 177,60 euró fizetendő összeget. Ezenkívül 2400 euró eljárási költséget is követel.

16. 2. Úgy véli, hogy:

a) díja alapjának a hagyatékba tartozó valamennyi, Franciaországban vagy más államban található vagyontárgyat magában kell foglalnia,

b) az illetékalapot valójában a hagyatékba tartozó valamennyi, Franciaországban vagy más államban található vagyontárgy képezi, az illeték azonban a francia–belga megállapodás alapján csak a Franciaországban található vagyontárgyak után fizetendő,

c) a Franciaországban és Belgiumban található hagyaték teljes bruttó értéke alapján kiszámított díja fizetendő.

17 17.1. Az ügrről való tanácskozást 2024. január 11-én kezdték meg, majd a tanácskozást 2024. február 29-ig meghosszabbították annak érdekében, hogy a felektől észrevételeket kérjenek a BC által felhozott, az EUMSZ 63. cikkének megsértésére alapított jogalapra vonatkozó, előzetes döntéshozatalra előterjesztendő kérdés lehetőségéről.

17. 2. BC a 2024. február 15-én beérkezett e-mailjében küldte meg észrevételeit, és úgy nyilatkozott, hogy támogatja az előzetes döntéshozatalra előterjesztendő kérdést, mivel joggal merül fel a kérdés, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal a két közjegyző díjazásából eredő kettős pénzügyi teher.

17. 3. Az SCP ATTAL & Associés 2024. február 28-i e-mailjében jelezte, hogy nem kíván észrevételt tenni, csupán azt kérte, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés esetleges költségeit ne hárítsák rá, mivel úgy véli, hogy a kérelem nem tőle ered.

18 A tanácskozást 2024. április 4-ig meghosszabbították.

II - Az alkalmazandó nemzeti jog és ítélkezési gyakorlat

Az ügy eljárási kerete

19 A díjak megállapítása tárgyában eljáró bíró a tribunal judiciaire (elsőfokú bíróság) elnöke vagy az általa kijelölt bíró. Hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a code de procédure civile (polgári perrendtartás) 695. cikkében felsorolt költségek ellenőrzéséről szóló igazolások vitatását az ugyanezen törvénykönyv 704–718. cikkében előírt eljárás szerint elbírálja. Hatáskörrel rendelkezik továbbá arra, hogy az igazságszolgáltatással kapcsolatosan eljáró személyek vagy az állami vagy miniszter által kinevezett tisztviselők tiszteletdíjával kapcsolatos jogvitákat a

- polgári perrendtartás 719–721. cikkében előírt eljárás szerint elbírálja, amely közvetlen bírósághoz fordulást ír elő.
- 20 A közjegyző az állami és a miniszter által kinevezett tisztviselők közé tartozik, és jogállását az ordonnance n°45–2590 du 2 novembre 1945 relative au statut du notariat (a közjegyzők jogállásáról szóló, 1945. november 2-i 45–2590. sz. rendelet) határozta meg.
- 21 A code de commerce (kereskedelmi törvénykönyv) L444–1. cikke előírja, hogy a közjegyző díjazása a következőkből állhat:
- díj, vagyis egy jogszabály által megállapított, szabályozott díj egy olyan tevékenységért, amelynek tekintetében az igazságszolgáltatással kapcsolatosan eljáró személy monopóliummal rendelkezik,
 - tiszteletdíj, amelyben szabadon állapodik meg az ügyféllel, azon szolgáltatásokért, amelyeket az igazságszolgáltatással kapcsolatosan eljáró személy más szakmákkal párhuzamosan nyújt.
- 22 A közjegyző által – díj ellenében – végzett tevékenységeket a kereskedelmi törvénykönyv R444–3. cikkének 1° pontjához kapcsolódó mellékletben szereplő 5. táblázat sorolja fel.
- 23 A közjegyző kérheti továbbá az általa előlegezett költségek és készkiadások megtérítését a tényleges költségeknek megfelelő mértékben vagy a kereskedelmi törvénykönyv R444–12. cikke szerinti általános keretében. E költségeket és készkiadásokat a kereskedelmi törvénykönyv 4–8. mellékletének 6° pontja írja elő a kereskedelmi törvénykönyv R444–3. cikkének 2° pontjára hivatkozással.
- 24 A díjak a polgári perrendtartás 695. cikkének 6° pontja szerinti költségeknek minősülnek, csakúgy, mint ugyanezen cikk 5° pontja szerint a felszámított készkiadások.
- 25 A költségekkel kapcsolatos nehézségek esetén a felek vagy az igazságszolgáltatással kapcsolatosan eljáró személy az illetékes bíróság hivatalvezetőjéhez fordulhat, aki a polgári perrendtartás 704. és 705. cikkének megfelelően ellenőrzi a költségek összegét és a költségek ellenőrzéséről szóló igazolást állít ki. Az illetékes bíróságot a polgári perrendtartás 52. cikke jelöli ki: ez vagy az bíróság, amely előtt a valamely eljáráshoz kapcsolódó költségek felmerültek, vagy az, amelynek illetékességi területén az igazságszolgáltatással kapcsolatosan eljáró személy a feladatait ellátja, amennyiben a kérelmek nem valamely eljárás során felmerült költségekre, díjakra és készkiadásokra vonatkoznak.
- 26 A polgári perrendtartás 708. és 709. cikke értelmében a költségek ellenőrzéséről szóló igazolás megtámadható: a bíróság elnöke vagy az erre kijelölt bíró a jogvitáról díjak megállapításáról szóló végzés meghozatala útján határoz azt követően, hogy megkapta vagy kérte a felek észrevételeit. A bíró a kérelmet a

polgári perrendtartás 712. cikke alapján a bíróság általi tárgyalásra is visszautalhatja.

- 27 A polgári perrendtartás 710. és 711. cikke alapján a bíróság dönt a díjmegállapítással kapcsolatos kérelemről és a költségek megtérítése iránti kérelmekről, elvégezve – akár hivatalból is – a szükséges díjmegállapítást, és megjelölve az előlegként már beszedett összegeket.

Az alkalmazandó anyagi jogi jogszabályszevegek

- 28 Az öröklési nyilatkozatot a code général des impôts (általános adótörvénykönyv) 800. cikke írja elő, és azt az örökösöknek kell megtenniük. Az adóhatósághoz intézett tájékoztatásról van szó, annak érdekében, hogy az ki tudja számítani az öröklés után fizetendő illetéket, és tartalmaznia kell az elhunyt aktív és passzív vagyonát, valamint meg kell jelölnie az örökösök kilétét.
- 29 Az általános adótörvénykönyv 800. és 802. cikke alapján az öröklési nyilatkozatnak részletesnek és teljes körűnek kell lennie, és az általános adótörvénykönyv 750 ter. cikkében meghatározott területiség elvének megfelelően tartalmaznia kell a Franciaországban és külföldön található vagyontárgyakat (lásd: bulletin officiel des impôts BOI-ENR-DMTG-10-50-70-17/03/2014, 4. mellékletként benyújtotta az SCP ATTAL & Associés).
- 30 Franciaország és Belgium 1959. január 20-án adózási megállapodást írt alá, amely a kettős adóztatás elkerülése érdekében az egyik államban megfizetett adó figyelembevételére szolgáló mechanizmust ír elő.
- 31 5000 eurót meghaladó értékű hagyaték esetén, valamint akkor, ha a hagyaték ingatlant foglal magában, kötelezően közjegyzőhöz kell fordulni. A code monétaire et financier (monetáris és pénzügyi törvénykönyv) L312-1-4. cikke ugyanis lehetővé teszi az örökös számára, hogy lezárja az elhunyt számláit és kérje a pénzeszközök átutalását, az örökösi minőségét a valamennyi örökös által aláírt tanúsítvánnyal igazolva, amely rögzíti, hogy a hagyaték nem tartalmaz ingatlant, továbbá amennyiben az összeg nem éri el az 5000 eurót, amely összeget az arrêté du 7 mai 2015 pris en application de l'article L312-4-1 du code monétaire et financier (a monetáris és pénzügyi törvénykönyv L312-4-1. cikke alapján hozott 2015. május 7-i rendelet) állapítja meg. Egyéb esetekben a code civil (polgári törvénykönyv) 730-1. cikke értelmében a közjegyző által kiállított, az örökösöket megjelölő okirat kötelező az örökösi minőség bizonyításához, és a közjegyző közreműködése akkor is kötelező, ha a hagyaték ingatlant is tartalmaz, mivel a közjegyző gondoskodik a vagyonszállás ingatlan-nyilvántartásban történő közzétételéről az érintett ingatlan-nyilvántartási szolgálatoknál (a décret n° 55-22 du 4 janvier 1955 portant réforme de la publicité foncière [az ingatlan-nyilvántartás reformjáról szóló, 1955. január 4-i 55-22. sz. rendelet] 4. cikke).

- 32 Az öröklési nyilatkozat a kereskedelmi törvénykönyv R444–3. cikkének 1° pontjához kapcsolódó 4–7. melléklet – a közjegyző által nyújtott szolgáltatásokat tartalmazó – 5. táblázatának 8. pontjában említett okirat.
- 33 Az öröklési nyilatkozat tekintetében előírt díjszabást a kereskedelmi törvénykönyv A444–63. cikke határozza meg. A közjegyző részére az öröklési nyilatkozatért fizetendő díjat a hagyaték teljes bruttó értékével arányosan kell kiszámítani, a következő módon:
- 0-tól 6500 euróig: 1,548%,
 - 6500 eurótól 17 000 euróig: 0,851%,
 - 17 000 eurótól 30 000 euróig: 0,580%,
 - 30 000 euró fölött: 0,426%.
- 34 A francia ítélkezési gyakorlat szerint az illeték kiszámításának alapja nem esik egybe a közjegyző díja kiszámításának alapjával: a BC által hivatkozott ügyben a Cour de cassation (semmitőszék, Franciaország) helybenhagyta a cour d'appel de Versailles (versailles-i fellebbviteli bíróság, Franciaország) első elnökének határozatát, amely megállapította, hogy az illetékalap egybeesik a díj alapjával, anélkül hogy ezt általános hatályú szabállyá tette volna (a Cour de Cassation [semmitőszék] kereskedelmi tanácsa, 2011. október 4., 10–20.218. sz. felülvizsgálati kérelem). Éppen ellenkezőleg, a Cour de cassation (semmitőszék) megállapíthatta, hogy előfordulhat, hogy e két számítási alap nem esik egybe, mivel a közjegyző díját a hagyaték teljes bruttó értéke alapján kell kiszámítani, anélkül hogy le kellene vonni a tartozásokat, még ha az öröklési illeték kiszámítása érdekében sor kerül is a tartozások levonására (a Cour de cassation [semmitőszék] 1. polgári tanácsa, 1996. február 6., 93–21.108. sz. felülvizsgálati kérelem).

III - Az európai uniós jog

- 35 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdése értelmében tilos a tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti tőkemozgásra vonatkozó minden korlátozás.
- 36 A tőke szabad mozgásának az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdése által rögzített elve az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés 67. cikkének (1) bekezdéséből ered, amely eredeti változatában előírta a tagállamok számára, hogy egymás között fokozatosan töröljék el a tagállamokban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező személyekhez kötődő tőkemozgásra vonatkozó korlátozásokat, valamint töröljenek el a felek állampolgárságán, lakóhelyén vagy székhelyén, illetve a tőkebefektetés helyén alapuló minden megkülönböztetést.

- 37 Az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés 67. cikkének végrehajtásáról szóló, 1988. június 24-i 88/361/EGK tanácsi irányelv 1. cikke előírja a tagállamokban honos személyek közötti, az ezen irányelv I. mellékletében szereplő tőkemozgásokra vonatkozó korlátozások eltörlését. Ezen irányelv I. melléklete XI. részének D. pontja szerint az örökségek és hagyatékok személyes tőkemozgásoknak minősülnek.
- 38 2016. június 30-i ítéletének (C-123/15, ECLI:EU:C:2016:496) 16. pontjában az Európai Unió Bírósága megállapította, hogy *„az öröklés, amely az elhunyt személy hagyatékának egy vagy több személyre történő átszállását jelenti, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint tőkemozgásnak minősül az EUMSZ 63. cikk értelmében, azon eseteket kivéve, amikor a tőkemozgás összetevői egyetlen tagállamon belülre korlátozódnak (lásd ebben az értelemben: 2006. február 23-i van Hilten-van der Heijden ítélet, C-513/03, EU:C:2006:131, 39–42. pont; 2008. január 17-i Jäger-ítélet, C-256/06, EU:C:2008:20, 24. és 25. pont; 2013. október 17-i Welte-ítélet, C-181/12, EU:C:2013:662, 19. és 20. pont; 2014. szeptember 3-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-127/12, nem tették közzé, EU:C:2014:2130, 52. és 53. pont)”.*
- 39 Az Európai Unió Bírósága 2016. május 26-i Európai Bizottság kontra Görög Köztársaság ítéletében (C-244/15, EU:C:2016:359) kimondta, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy *„az öröklést illetően az EUMSZ 63. cikk szerint tiltott, a tőkemozgást korlátozó intézkedések többek között azon intézkedéseket foglalják magukban, amelyek csökkentik a hagyaték fekvési helye szerinti tagállamtól eltérő államban lakó személyt megillető hagyaték értékét, és amelyek alapján ennek öröklés útján történő átszállása illetékköteles (lásd különösen: 2003. december 11-i Barbier-ítélet, C-364/01, EU:C:2003:665, 62. pont; 2013. október 17-i Welte-ítélet, C-181/12, EU:C:2013:662, 23. pont [...])”.*
- 40 A hagyaték értékének valamely nemzeti szabályozás alkalmazása révén történő csökkentése tehát a tőke szabad mozgása korlátozásának minősül. A Bíróság 2006. február 23-i van Hilten-van der Heijden ítéletének (C-513/03, EU:C:2006:131) 44. pontjában megállapította, hogy *„az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a Szerződés 73b. cikkének (1) bekezdése szerint tiltott, a tőkemozgást korlátozó intézkedések azon intézkedéseket foglalják magukban, amelyek alkalmasak arra, hogy visszatartsák a külföldieket attól, hogy valamely másik tagállamban, illetve az említett tagállam lakosait attól, hogy más országokban beruházásokat hajtsanak végre, öröklés esetén pedig azok, amelyek csökkentik a hagyaték fekvési helye szerinti tagállamtól eltérő tagállami lakóhelyű személy hagyatékának értékét, és amelyek alapján e hagyaték illetékköteles”* (lásd még: a Bíróság 2013. október 17-i Yvon Welte kontra Finanzamt Velber ítélete, C-181/12, EU:C:2013:662, 25. és 26. pont; 2008. szeptember 11-i Eckelkamp ítélete, C-11/07, EU:C:2008:489, 41–45. pont).
- 41 Az Európai Unió Bírósága megállapította továbbá, hogy a hátrányos adójogi bánásmód, amely visszatarthatja a külföldi illetőségű személyeket attól, hogy egy

adott tagállambeli fekvésű ingatlanokat vagy ingatlanberuházásokat szerezzenek vagy tartsanak fenn, a tőke szabad mozgása korlátozásának minősül (lásd: a Bíróság 2011. március 31-i Ulrich Schröder kontra Finanzamt Hameln ítélete, C-450/09, EU:C:2011:198, 32. és 33. pont; 2018. április 12-i Bizottság kontra Belga Királyság ítélete, C-110/17, EU:C:2018:250, 40. pont; 2014. szeptember 11-i Verest és Gerards ítélete, C-489/13 EU:C:2014:2210, 21. pont).

- 42 Az EUMSZ 65. cikk (1) bekezdése a tőke szabad mozgásának elve alóli kivételeket ír elő:
- a 65. cikk (1) bekezdésének a) pontja lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy „alkalmazzák [...]joguk azon vonatkozó rendelkezéseit, amelyek a lakóhely vagy a tőkebefektetés helye alapján az adózók között különbséget tesznek”,
 - a 65. cikk (1) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy „meghosszabbítsák a szükséges intézkedéseket a nemzeti törvények és rendeletek megsértésének megakadályozására, különösen az adózás és a pénzügyi szervezetek prudenciális felügyelete terén, vagy hogy eljárásokat alakítsanak ki a tőkemozgások igazgatási vagy statisztikai célú bejelentésére, illetve hogy a közrend vagy a közbiztonság által indokolt intézkedéseket hozzanak”.
- 43 Hozzá kell tenni, hogy a 65. cikk (1) bekezdésében foglalt intézkedések ugyanezen cikk (3) bekezdése szerint nem szolgálhatnak a szabad tőkemozgatásra vonatkozó önkényes megkülönböztetés vagy rejtett korlátozás eszközéül.
- 44 Az Európai Unió Bírósága szigorúan értelmezte az EUMSZ 65. cikk (1) bekezdésének a) pontjában az adózás területére vonatkozóan előírt kivételt, abban az értelemben, hogy azon nemzeti rendelkezések, amelyek a lakóhely vagy a tőkebefektetés helye alapján az adózók között különbséget tesznek, nem egyeztethetőek össze automatikusan az EUMSZ 63. cikkel, mivel ezt a kivételt korlátozza a 65. cikk (3) bekezdése, amely szerint a nemzeti intézkedések nem szolgálhatnak a szabad tőkemozgatásra vonatkozó önkényes megkülönböztetés vagy rejtett korlátozás eszközéül (lásd: a Bíróság 2014. szeptember 4-i Európai Bizottság kontra Németországi Szövetségi Köztársaság ítélete, C-211/13, EU:C:2014:2148, 45. és 46. pont; 2016. június 8-i Sabine Hünnebeck kontra Finanzamt Krefeld ítélete, C-479/14, EU:C:2016:412, 50–53. pont).
- 45 Az eltérő bánásmód csak akkor megengedett, ha olyan helyzetekre vonatkozik, amelyek objektíve nem hasonlíthatók össze, vagy ha azt közérdeken alapuló nyomós ok igazolja (lásd: a Bíróság 2016. június 30-i Max-Heinz Feilen ítélete, C-123/15, EU:C:2016:496, 25. és 26. pont; 2014. szeptember 3-i Bizottság kontra Spanyolország ítélete, C-127/12, 73. pont; 2000. június 6-i Verkooijen ítélete, C-35/98, 43. pont; 2004. szeptember 7-i Manninen ítélete, C-319/02, EU:C:2014:2130, 29. pont; 2005. szeptember 8-i Blanckaert ítélete, C-512/03, EU:C:2005:516, 42. pont; 2009. szeptember 17-i Glaxo Wellcome ítélete, C-182/08, EU:C:2009:559, 68. pont).

- 46 A 65. cikk (1) bekezdésének b) pontjában előírt kivételt illetően a Bíróság 2019. május 21-i Európai Bizottság kontra Magyarország ítéletében (C-235/17, EU:C:2019:432, 103. pont) ezenkívül emlékeztetett arra, hogy „*az EUMSZ 65. cikk (1) bekezdésének b) pontját – mint a tőke szabad mozgásának alapvető elvétől való eltérést – szigorúan kell értelmezni (2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítélet, C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157, 96. pont [...])*”.
- 47 Az Európai Unió Bírósága 2020. június 18-i Európai Bizottság (támogatja a Svéd Királyság) kontra Magyarország ítéletében (C-78/18, EU:C:2020:476, 76. pont) megállapíthatta, hogy „*[a] Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következően a tőke szabad mozgását korlátozó állami intézkedés csak akkor fogadható el, ha azt először is az EUMSZ 65. cikkben említett valamely ok vagy közérdeken alapuló nyomós indok igazolja, másodszor pedig megfelel az arányosság elvének, ami azt jelenti, hogy alkalmas az elérni kívánt cél koherens és szisztematikus módon történő megvalósításának biztosítására, és nem lépi túl az ahhoz szükséges mértéket (lásd ebben az értelemben: 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország [Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog] ítélet, C-235/17, EU:C:2019:432, 59–61. pont*”.
- 48 Ily módon a 65. cikk (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett szükséges intézkedés célja a törvények és rendeletek megsértésének a megakadályozása kell, hogy legyen (lásd: 2023. március 2-i AS Private Bank, A, B és Unimain Holdings LTD kontra Finansu un kapit la turgus komisija ítélet, C-78/21, EU:C:2023:137, 60. pont).
- 49 A tőkemozgások igazgatási vagy statisztikai célú bejelentésére szolgáló eljárásoknak, illetve a közrend vagy a közbiztonság által indokolt intézkedéseknek tiszteletben kell tartaniuk „*az arányosság elvét, ami azt követeli meg, hogy azok alkalmasak legyenek az általuk elérni kívánt cél megvalósításának biztosítására, és ne lépjenek túl az annak megvalósításához szükséges mértéken (lásd ebben az értelemben: 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítélet, C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157, 76. és 77. pont [...])*” (a Bíróság 2018. május 31-i Lu Zheng kontra Ministerio de Economía y Competitividad ítélete, C-190/17, EU:C:2018:357, 37. pont).
- 50 Végül BC az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/[EU] európai parlamenti és tanácsi rendeletre hivatkozik, amely jogvita esetén lehetővé teszi a joghatósággal rendelkező bíróság és az alkalmazandó jog meghatározását. Mindazonáltal az XY utáni örökléssel kapcsolatban semmilyen jogvitát nem kellett eldönteni, és a közjegyző nem gyakorolt igazságszolgáltatási feladatot, ami kizárni látszik e rendelet alkalmazását.

IV – A jogvita eldöntéséhez szükséges előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

51 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke szerint: „[a]z Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése.

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy olyan tagállami bíróságon folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

Ha egy tagállami bíróság előtt folyamatban lévő ügyben olyan kérdés merül fel, amely valamely fogva tartott személyt érint, az Európai Unió Bírósága a lehető legrövidebb időn belül határoz.”

52 A jelen ügyben az XY utáni öröklés két tagállamot érint, Franciaországot és Belgiumot, ahol az elhunyt ingó és ingatlan vagyontárgyakkal rendelkezett. Az elhunyt Belgiumban lakott, míg egyetlen örököse Franciaországban lakik, és mindkét tagállamban található vagyontárgyak. Az elhunyt utáni öröklés tehát az Európai Unió két tagállamát érintő személyes tökemozgásokkal jár.

53 Örökösét, BC-t jogi kötelezettség terheli a tekintetben, hogy közjegyző szolgáltatásait vegye igénybe az adójogszabályok által előírt francia öröklési nyilatkozat elkészítéséhez, mivel a hagyaték értéke meghaladja az 5000 eurót, és ingatlanokat is tartalmaz. E francia öröklési nyilatkozatban az örökhagyó teljes vagyonát fel kell tüntetni, függetlenül attól, hogy az Franciaországban vagy Belgiumban található-e.

54 BC a belga közjegyző által készített öröklési nyilatkozatot is benyújtott Belgiumban.

55 BC megfizette a Franciaországban az öröklésre vonatkozó illetéket, amely kizárólag a Franciaországban található ingó és ingatlan vagyontárgyak alapján került kiszámításra, majd megfizette a Belgiumban az öröklésre vonatkozó illetéket, amely a Belgiumban és Franciaországban található valamennyi ingatlan és ingó vagyontárgy alapján került kiszámításra, azonban az 1959. január 20-i francia-belga adózási megállapodás alapján csökkentésre került a Franciaországban megfizetett illetékkel. E megállapodás alkalmazása tehát

lehetővé teszi a tőke szabad mozgása sérelmének hatékony elkerülését, mivel elkerüli a hagyatékba tartozó vagyontárgyak kettős adóztatását.

- 56 BC megfizette továbbá a belga közjegyzőnek a hagyaték teljes bruttó értéke alapján kiszámított díjazását, valamint előleg útján megfizette a francia közjegyző díjazását, amely a díjmegállapítási tervezet szerint szintén a hagyatékot alkotó – ingó és ingatlan, Franciaországban és Belgiumban található – vagyontárgyak teljes bruttó értéke alapján került kiszámításra (lásd a BC [által benyújtott] 4. mellékletet).
- 57 A francia közjegyző azt állítja, hogy a francia jog alkalmazása lehetővé teszi számára, hogy díjazását az általános adótörvénykönyv 800. cikkének és a kereskedelmi törvénykönyv A444–63. cikkének megfelelően a hagyatékot alkotó vagyontárgyak teljes bruttó értéke alapján számítsa ki, függetlenül attól, hogy azok Franciaországban találhatók-e, vagy sem. Díjra vonatkozó számláját ennek megfelelően bocsátotta ki.
- 58 A BC által kapott hagyaték értéke tehát csökken a közjegyzőnek a hagyaték teljes bruttó értéke alapján kiszámított díjazásával, ami sértheti a tőke szabad mozgását.
- 59 E bíróságban ezért felmerül a kérdés, hogy az Európai Unió Bíróságának fent hivatkozott ítélezési gyakorlatára tekintettel milyen következtetéseket kell levonni a jog ezen állapotából, amely visszatartathat egy adott tagállamban illetőséggel rendelkező személyt attól, hogy más tagállamokban fektessen be:
- 60 **1. kérdés:** úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az Európai Unió két tagállama azon közjegyzőinek kettős díjazása, akik a két tagállamban található vagyontárgyakat magában foglaló ugyanazon hagyaték tárgyában járnak el, amely díjazás kiszámításának alapját egyaránt a hagyaték teljes bruttó értéke képezi, a másik közjegyzőnek fizetett díjazás figyelembevétele nélkül, ha a közjegyző közreműködését jogszabály írja elő?
- 61 **2. kérdés:** úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az, hogy a közjegyző díjazását, akinek az Európai Unió két tagállamában található vagyontárgyakat magában foglaló hagyaték tekintetében való közreműködését jogszabály írja elő, a hagyaték teljes bruttó értéke alapján számítsák ki, és nem csupán a saját tagállamában található vagyontárgyak bruttó értéke alapján?
- 62 Ezenkívül, noha az öröklési nyilatkozatot adójogszabály írja elő, maga a közjegyző díjazása nem adójellegű. Sem a nemzeti szabályozás, sem a francia–belga megállapodás nem írja elő, hogy a közjegyző díjazását az illetékekkel azonos számítási alapon kell megállapítani. A nemzeti ítélezési gyakorlat szerint a díjazás alapjának nem kell szükségszerűen egybeesnie az illeték számítási alapjával.

- 63 A tárgyalás időpontjában az öröklési nyilatkozatot kiállító közjegyző díjazásának számítási módjait meghatározó jogszabály mint olyan nem tartozik a 65. cikk (1) bekezdésének a) pontjában előírt kivétel hatálya alá.
- 64 Mindazonáltal a közjegyző közreműködését adójogi jellegű jogszabály írja elő, és az az 1959. január 20-i francia–belga megállapodás alkalmazási feltételének tűnik, amely megállapodás a kettős adóztatás elkerülése révén hatékonyan megelőzi a tőke szabad mozgásának egyértelmű sérelmét.
- 65 Az Európai Unió Bírósága e tekintetben határozhatott olyan adójogi szabályozás alkalmazásáról, amely csökkenti a hagyaték értékét, azonban nem határozott az – állami és miniszter által kinevezett tisztviselők közé tartozó – közjegyző díjazásáról, amely ugyanolyan hatással jár, és akinek a közreműködése kötelező, ha a hagyaték értéke meghaladja az 5000 eurót vagy ingatlant tartalmaz.
- 66 Az alapügyben szóban forgó jogszabály tehát kivételként, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 65. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett, az adójog „vonatkozó rendelkezéseként” is elemezhető.
- 67 E bíróságban ezért felmerül a kérdés, hogy milyen hatállyal bír az uniós jog által előírt ezen kivétel:
- 68 **3. kérdés:** úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdését és 65. cikke [(1)] bekezdésének a) pontját, hogy az ugyanazon hagyaték tárgyában eljáró két közjegyző kettős díjazása, amelyet egyaránt a hagyatékot alkotó, a két tagállamban található vagyontárgyak teljes bruttó értéke alapján számítanak ki, az „adójoguk [...] vonatkozó rendelkezés[ének]” minősülhet, amely kivételt képez a tőke szabad mozgása korlátozásának az előbbi rendelkezésben előírt tilalma alól, ha a közjegyző közreműködését jogszabály írja elő?
- 69 Végül, a közjegyző díjazása számítási módjait meghatározó jogszabálynak önmagában nincs a jogsértések megelőzésére vagy a tőkemozgások bejelentésre irányuló célja, és úgy tűnik, hogy nem is a közrend vagy a közbiztonság által indokolt.
- 70 Mindazonáltal a közjegyző közreműködése az adóhatóság tájékoztatása érdekében kötelező, az öröklési illeték kiszámítása céljából, és e közreműködés célja lehet az adójogi jogsértések elkövetésének megelőzése.
- 71 A tárgyalás időpontjában a Bíróság nem határozott a közjegyző díjazásáról, amennyiben az olyan jogszabályok következménye, amelyek célja lehet az adójogi jogsértések megelőzése, vagy a tőkemozgások igazgatási vagy statisztikai célú bejelentésére szolgáló eljárásokat kialakító jogszabályok következménye.
- 72 E bíróságban ezért felmerül a kérdés, hogy milyen hatállyal bír ez a kivétel:

- 73 **4. kérdés:** úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdését és 65. cikke [(1)] bekezdésének a) pontját, hogy az ugyanazon hagyaték tárgyában eljáró két közjegyző kettős díjazása, amelyet egyaránt a hagyatékot alkotó, a két tagállamban található vagyontárgyak teljes bruttó értéke alapján számítanak ki, az adójogi jogsértések megakadályozásához szükséges intézkedésnek vagy a tőkemozgások igazgatási vagy statisztikai célú bejelentésére szolgáló eljárásnak minősülhet, amely kivételt képez a tőke szabad mozgása korlátozásának az előbbi rendelkezésben előírt tilalma alól, ha a közjegyző közreműködését jogszabály írja elő?
- 74 Az eljárást fel kell függeszteni addig, amíg a Bíróság választ nem ad az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésének és az EUMSZ 65. cikk (1) bekezdése a) és b) pontjának értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre.

V – A FENTI INDOKOK ALAPJÁN

A díjak megállapítása tárgyában eljáró bíró a hivatalnál történő rendelkezésére bocsátás útján nyilvánosan határozva, az ügy érdemében történő határozathozatalt megelőző végzéssel:

Tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikkére,

előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket **TERJESZTI** az Európai Unió Bírósága elé:

- **1. kérdés:** úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az Európai Unió két tagállama azon közjegyzőinek kettős díjazása, akik a két tagállamban található vagyontárgyakat magában foglaló ugyanazon hagyaték tárgyában járnak el, amely díjazás kiszámításának alapját egyaránt a hagyaték teljes bruttó értéke képezi, a másik közjegyzőnek fizetett díjazás figyelembevétele nélkül, ha a közjegyző közreműködését jogszabály írja elő?
- **2. kérdés:** úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az, hogy a közjegyző díjazását, akinek az Európai Unió két tagállamában található vagyontárgyakat magában foglaló hagyaték tekintetében való közreműködését jogszabály írja elő, a hagyaték teljes bruttó értéke alapján számítsák ki, és nem csupán a saját tagállamában található vagyontárgyak bruttó értéke alapján?
- **3. kérdés:** úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdését és 65. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy az ugyanazon hagyaték tárgyában eljáró két közjegyző kettős díjazása, amelyet egyaránt a hagyatékot alkotó, a két tagállamban található vagyontárgyak teljes bruttó értéke alapján számítanak ki, az „adójoguk [...] vonatkozó rendelkezés[ének]” minősülhet, amely kivételt képez a tőke szabad mozgása

korlátozásának az előbbi rendelkezésben előírt tilalma alól, ha a közjegyző közreműködését jogszabály írja elő?

– **4. kérdés:** úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikkének (1) bekezdését és 65. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy az ugyanazon hagyaték tárgyában eljáró két közjegyző kettős díjazása, amelyet egyaránt a hagyatékot alkotó, a két tagállamban található vagyontárgyak teljes bruttó értéke alapján számítanak ki, az adójogi jogsértések megakadályozásához szükséges intézkedésnek vagy a tőkemozgások igazgatási vagy statisztikai célú bejelentésére szolgáló eljárásnak minősülhet, amely kivételt képez a tőke szabad mozgása korlátozásának az előbbi rendelkezésben előírt tilalma alól, ha a közjegyző közreműködését jogszabály írja elő?

A felek által előterjesztett kérelmek **ELBÍRÁLÁSÁT FELFÜGGESZTI** az Európai Unió Bíróságának az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre adandó válaszáig,

[omissis]

MUNKADOKUMENTUM